

การบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดเลย

An Administration Based on the Four Principles of Brahmaviharas of the Ecclesiastical School Administrators in Loei Province

พระทวีศักดิ์ ไชยมภู*
ดุสิตวัฒน์ แก้วอินทร์**
สุภชัย จันทน์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลยและ 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย จำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการบริหาร การกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมธรรมในจังหวัดเลยจำนวน 169 คน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดเลยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดเลยที่มีเพศ มีตำแหน่งหน้าที่ มีวุฒิการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the administration based on the Four Principles of Brahmaviharadharas of Ecclesiastical schools' administrators in Loei Province and 2) compare the application of the Four Principles in administration of Ecclesiastical schools' administrators in Loei Province classified by

gender , position, education qualification, and work experience of the sample. 169 personnel of ecclesiastical schools in Loei Province working during the academic year 2014 were selected as the sample of this study. The research instrument for collecting the data was a rating scale questionnaire. The data were analyzed using frequencies, percentages, means, and standard deviations. The research hypotheses were tested by t-test and F-test.

Results of the study were as follows:

1. The opinions perceived by the personnel concerning the application of the Four Principles of Brahmaviharas in educational administration of the ecclesiastical school administrators in Loei Province in overall were rated at a high level.

2. The opinions concerning the application of the Four Principles of Brahmaviharas in educational administration of the ecclesiastical school administrators perceived by the personnel classified by gender, position, education qualification, and work experience both in overall and in each aspect were not different.

คำสำคัญ : พรหมวิหาร 4, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, แผนกสามัญศึกษา

Keywords : The Four Principles of Brahmavihara s, Ecclesiastical Schools, General Education

* หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

*** ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

บทนำ

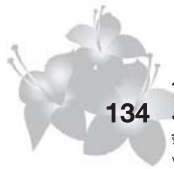
ปัจจุบันในโลกของเรานั้น สถานศึกษาหรือโรงเรียน มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พยายามสร้างหลักสูตรหรือผลิตนักเรียนนักศึกษาให้ตรงตามความต้องการของตลาดหรือความต้องการของผู้ประกอบการ จนขาดความเป็นหลักสูตรที่มีมาแต่โบราณซึ่งเป็นสิ่งที่ดำรงอย่างเช่นคนสมัยก่อนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็สามารถเป็นครูบาอาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอนลูกศิษย์ให้ได้ดีกันมากมาย หรือสถานศึกษาทางพระพุทธศาสนาจนนักธรรมเอกสามารถสอบตำรวจได้ เป็นเจ้าคนนายคนได้อย่างไม่มีใครทั้ง ๆ ที่บทเรียนเขียนอ่านอยู่ในวัดวาอาราม ดังนั้น การผลิตนักเรียน นักศึกษา ในปัจจุบันรวมทั้งหลักการบริหารในสถานศึกษาในสังคมปัจจุบัน ควรจะมีหลักธรรมและคุณธรรมของผู้บริหาร และหลักการบริหารในทางปรัชญา ไม่ว่าจะเป็นการบริหารตามหลักการต่าง ๆ ของนักวิชาการหรือนักปรัชญาที่ควรนำมาใช้ในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลิตนักเรียนนักศึกษาที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคมโลกภายนอกให้เป็นคนดีในสังคม (พระภัทรธรรมสุธี. 2557)

ส่วนการผลิตนักเรียนนักศึกษาให้ออกมามีคุณภาพนั้น ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ที่มีส่วนในการปลูกฝังและสั่งสอนให้เด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาหรือมาจากครอบครัวยากจน เด็กด้อยโอกาสหรือเด็กที่มีจิตใจโศกเศร้าใน พระพุทธศาสนา คือการเรียนการสอนของพระเถรนั้นเอง โรงเรียนพระปริยัติธรรมธรรมนี้ที่ผู้ศึกษาวิจัยนำมาเป็นหัวข้อวิจัยที่นำศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งผู้บริหารและการบริหารโดยใช้หลักธรรมในการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมธรรมในจังหวัดเลย และหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารในสถานศึกษาที่นำมาใช้ได้เช่นพรหมวิหาร 4 (พระภัทรธรรมสุธี. 2557) มีดังนี้เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมตตา คือมีความสงสารอยากให้เขาพ้นทุกข์ หรืออยากให้เขาทำงานในหน้าที่การงานให้ประสบความสำเร็จ ทำงานอย่างมีความสุข และไม่มีปัญหาในหน้าที่การงานกรุณา คือช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์ หรือช่วยเหลือในงานที่ประสบปัญหาให้ผ่านไปได้ด้วยดี และทำงานอย่างมีความสุข อยู่ใต้การบริหารหรือจัดการองค์การอย่างพึงพอใจ ไม่มีความคิดต่อต้านผู้บริหารหรือหัวหน้าสายงาน มุทิตา คือพลอยยินดีเมื่อเขาได้ดี คือเมื่อเขาประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ได้เลื่อนขั้นหรือขึ้นเงินเดือน เราก็พลอยยินดีกับเขาไปด้วย ไม่ใช่ว่าจะอิจฉาหรือตำหนิติเตียนเขาทางไม่ดี แต่ควรพลอยยินดีกับความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องในสายงานหรือผู้อยู่ใต้การบริหาร เป็นต้น อุเบกขา คือวางเฉยหากเขาไม่สนใจที่จะฟังข้อคิดหรือคำพูดที่เราให้คำแนะนำ ที่เรา

แนะนำเขาอย่างบริสุทธิ์ใจ เมื่อเขาดีหรือขึ้นหรือดีขึ้นในคำแนะนำที่หวังดีของเรา เราก็ควรวางเฉยเมื่อเขาได้ดีก็หวังว่าเขาจะกลับตัวกลับใจ ทำงานอย่างเป็นระบบ ในสถานศึกษานั้นครูหรือบุคลากรอาจมาจากหลายสถานที่หลายประเพณี เราต้องใช้หลากหลายวิธีในการบริหาร ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ผู้นำหรือผู้บริหารควรเป็นทั้งพ่อพระและชาตานในบางกรณี เช่นหากผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานผิดพลาดไปบ้างผู้บริหารก็อาจให้คำแนะนำที่ดี (แบบพ่อพระ) และลงโทษเพื่อมิให้เป็นแบบอย่างต่อผู้อื่น (แบบชาตาน) ไปในตัวด้วย (พระภัทรธรรมสุธี. 2557)

การบริหารโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ต่างกันอย่างไรการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารเป็นอย่างยิ่ง เหตุเพราะผู้บริหารนั้นต้องดูแลพระภิกษุสามเณรในโรงเรียนให้มีการศึกษาและเป็นนักเรียนที่มีคุณภาพนั่นเอง ส่วนตัวผู้บริหารเองนั้นควรมีหลักธรรมนำใจในการบริหารหรือการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเช่นการให้เงินเดือนเพิ่มหรือการลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีหลักธรรม การให้คุณเช่นการขึ้นเงินเดือนเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานโดยเมตตา คืออยากให้เขามีความสุขเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานใครทำดีต้องได้ดีใครทำชั่วต้องโดนลงโทษเพื่อมิให้เป็นแบบอย่างของคนอื่นต่อไป ส่วนการให้เลื่อนขั้นสูงขึ้นไปโดยกรุณาอาทรช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ในที่นี้การที่ได้เลื่อนขั้นขึ้นนั้นคือความสุข ผู้บริหารควรทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสุขโดยการเลื่อนขั้นให้เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้เลื่อนขั้นก็จะมีกำลังใจเป็นสุขเท่ากับว่าผู้บริหารนั้นก็มีความกรุณานั้นเอง ยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีโดยมุทิตาคือการยินดีที่ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีเลื่อนขั้นหรือเพิ่มเงินเดือนหรือความเจริญในหน้าที่การงานนั้น ๆ ผู้บริหารจัดการก็ควรที่จะพลอยยินดีไปกับลูกน้องหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาไปด้วยความมีมุทิตาจิตนั่นเอง และวางเฉยเมื่อเขาทำผิดโดยอุเบกขาคือการที่จะวางเฉยมิใช่การไม่ทำอะไรเลยแต่เป็นการวางตัวเป็นกลาง ๆ ไม่ยินดีหรือโกรธคือผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำผิดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ผิดเป็นอาจณโดยผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางโดยที่ดักเตือนไปตามหน้าที่หากเขาไม่รับฟังและดื้อรั้นก็ควรวางเฉยต่อบุคคลนั้นปล่อยให้กรรมที่เขาทำตามสนองเองโดยที่เราไม่ต้องไปลงโทษหรือต่อว่าเพื่อให้เขาสำนึกผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางวางเฉยเสียตามหลักอุเบกขา เป็นต้น

สรุปแล้วผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักธรรมกำกับในการบริหารอย่างแนบแน่นเพื่อให้บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและไร้ปัญหาเพราะหลัก

พรหมวิหาร 4 นี้เป็นหลักธรรมของผู้เป็นใหญ่เป็นธรรมที่ผู้บริหารควรมีไว้ประจําใจเพื่อการบริหารจัดการเป็นไปอย่างราบรื่นผู้ใต้บังคับบัญชาก็เต็มใจทำงานอย่างเต็มที่และเคารพผู้บริหารด้วยความเต็มใจมิใช่ยอมรับเพื่อทนทำงานให้ได้เงินเดือนแต่เป็นความเคารพอย่างยกย่องเชิดชูผู้บริหารว่าเป็นคนที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำอย่างแท้จริง นักเรียนก็มีคุณภาพเพราะถ้าบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีผู้บริหารกับคณะครูไม่มีเรื่องขัดแย้งกันการทำงานที่ราบรื่นการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนักเรียนก็จะตั้งใจเรียนโดยดีมีวินัยขยันศึกษาเล่าเรียนอย่างดีมีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลย ผลการวิจัยคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดเลย และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย จำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม

สมมติฐาน

- 1.บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลยที่มีเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานศาสนการและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2557 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 300 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้คือพนักงานศาสนการและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย จำนวน 15 โรงเรียน ปีการศึกษา 2557 โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน พิมพ์ สดเอี่ยม. 2558 : 35) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 169 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 4 ข้อคือ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คนตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.895

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและทางไปรษณีย์
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาจำนวน 169 ฉบับตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 169 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว นำมาจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัสแล้วประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดเลยโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย จำแนกตามเพศ และตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรใช้สถิติทดสอบที (t-test)

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลยจำแนกวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) และหากพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

สรุปผล

จากผลการศึกษาการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย พบว่าการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการใช้หลักอุเบกขา ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือด้านการใช้หลักเมตตา ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการใช้หลักกรุณาและด้านการใช้หลักมูทิตา ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย จำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการพบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

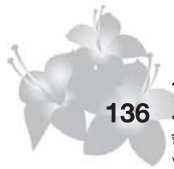
จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลย ผู้วิจัยมีหัวข้อในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการใช้หลักอุเบกขาในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงว่าผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจะเน้นหลักธรรม

พรหมวิหาร 4 หลักอุเบกขามากที่สุดคือการวางเฉยเมื่อผู้ใดบังคับบัญชาไม่ยอมรับฟังเหตุผลหรือดื้อรั้นก็ปล่อยเขาสุดท้ายเขาจะสำนึกเองหรือไม่ก็ได้รับผลกระทบเช่นโดนสอบวินัยหรือลงโทษทางวินัยเป็นต้นโดยผู้บริหารใช้หลักอุเบกขาจนทำให้ข้อหลักอุเบกขาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในการบริหารโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั้ง 4 หลัก ซึ่งสามารถนำหลักอุเบกขานี้ไปต่อยอดในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้เป็นอย่างดี และมีการใช้หลักกรุณาในการบริหารน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับหลักอื่น ๆ คือการช่วยเหลือให้ผู้อื่นได้รับความสุขสมหวังในหน้าที่การงานหรือความสำเร็จในชีวิตการทำงานของผู้ใดบังคับบัญชา คือผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาอาจใช้หลักความกรุณาน้อยกว่าหลักอื่นอาจใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ คือเน้นหลักวินัยการบังคับบัญชาตามขั้นตามตอน จนไม่เน้นใช้หลักกรุณา ดังนั้นการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารตามผลวิจัยนี้ควรเน้นให้ผู้บริหารนำหลักกรุณาไปใช้ในการบริหารเพิ่มมากขึ้นเพื่อผู้ใดบังคับบัญชาได้ทำงานอย่างมีความสุข เจริญในหน้าที่การงานสืบไป

การวิเคราะห์โดยภาพรวมการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเลยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ หลักอุเบกขา หลักกรุณา หลักมูทิตา และหลักเมตตา

2. ผลเปรียบเทียบการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดเลย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญในการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 หลักมาใช้ในการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร บุญกล้า (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจาก

สูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านมูทิตา ด้านเมตตา ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา บุปผา พิกุลแก้ว (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการวัดผลและประเมินผลด้านการส่งเสริมวิชาการและด้านการวางแผนงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากเพศชายกับเพศหญิง และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้ที่มียุ่ต่างกันระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบสำคัญพบว่าผู้บริหารมีการประยุกต์ใช้หลักกรุณาโดยส่วนใหญ่รองลงมาคือเมตตาอุเบกขามูทิตาโดยเฉพาะใช้หลักกรุณากับงานการวัดผลและประเมินผลใช้หลักเมตตากับการวางแผนวิชาการใช้หลักมูทิตากับงานส่งเสริมวิชาการและใช้หลักอุเบกขากับงานหลักสูตรและการเรียนการสอนและยังสอดคล้องกับ พระปลัดคำภา สิมบิตา (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7 พบว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานโดยการนำหลักพรหมวิหาร 4 เข้ามาประยุกต์ใช้กับเพื่อนร่วมงานและเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาในหน่วยงานและพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวมากขึ้นจะส่งผลให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการบริหารงานของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันทำความกระจำต่อการนำหลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ประการมาใช้ในการปฏิบัติต่อกันและปรับวัฒนธรรมการทำงานที่สอดคล้องกันหลักธรรมดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับปัญหาและการปฏิบัติตามคุณธรรมโดยส่วนรวมอันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษารายกรณีผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ด้านไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- วิเชียร บุญกล้า. (2550). การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- บุปผา พิกุลแก้ว. (2552). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดคำภา สิมบิตา. (2552). การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระภัทรธรรมสุธี. (2557). ประวัติและผลงานพระภัทรธรรมสุธี. เลย : รุ่งแสงการพิมพ์.